

سوال

سرنشین هواپیما چه هنگام باید افطار کند؟

پاسخ مفصل

الحمدلله.

«هرگاه خورشید غروب کرد و شخص بر روی زمین افطار کرد و سپس هواپیما برخاست و خورشید را [دوباره] دید، لازم نیست که امساک کند زیرا روزه آن روزش را کامل کرده و پس از به پایان رساندن عبادت دیگر راهی برای اعاده‌اش نیست. و اگر هواپیما پیش از غروب خورشید از زمین برخیزد و بخواد که روزه آن روز را در حال سفر کامل کند، افطار نمی‌کند تا آنکه خورشید در همان جایی که او در جو هست غروب کند و برای خلبان جایز نیست که [به عمد] برای افطار هواپیما را به ارتفاعی که خورشید در آن دیده نمی‌شود پایین بیاورد زیرا این کار نوعی حيله‌گری است، اما اگر برای مصلحت پرواز ارتفاعش را کم کرد و قرص خورشید غایب شد، آنگاه افطار می‌کند».

از فتاوی‌ای شفاهی شیخ ابن باز. کتابچه «سبعون مسألة في الصيام» را ببینید.

علمای کمیسیون دائم می‌گویند:

اگر روزه‌دار در هواپیما بود و از طریق ساعت یا موبایلش مطلع شد که وقت افطار در سرزمین نزدیک به او فرا رسیده ولی به دلیل ارتفاع هواپیما در جو خورشید را می‌بیند اجازه ندارد که افطار کند، زیرا الله تعالی می‌فرماید: {سپس روزه را تا شب کامل کنید} و این غایت [یعنی آغاز شب با غروب خورشید] تا وقتی که دارد خورشید را می‌بیند برای او محقق نشده است.

اما اگر بر روی زمین و پس از پایان روز [با غروب خورشید] افطار کرد و سپس هواپیما از زمین برخیزد و خورشید را ببیند، او به همان حال افطارش ادامه می‌دهد، زیرا حکم او حکم همان سرزمینی است که از آن پرواز کرده است و روز در حالی که به پایان رسیده که او در آنجا بوده است.

کمیسیون فتوا در فتاوی‌ی دیگر می‌گوید:

اگر کسی در روز رمضان [پیش از غروب خورشید] در هواپیما باشد و بخواد که روزه‌اش را تا شب ادامه دهد، برای او

جایز نیست که افطار کند مگر پس از غروب خورشید.

(مجموع فتاوی اللجنة الدائمة: ۱۰ / ۱۳۶-۱۳۷).

والله اعلم.